

для захисту військовополонених і для полегшення їхнього становища (ст. 9 Конвенції);

г) положення про залучення до процесу дотримання прав зазначених суб'єктів правових відносин інших держав або союзників (ст. 10 Конвенції).

З огляду цього, слід констатувати, що об'єктом охорони (захисту) від протиправних посягань з боку транснаціональних військових організованих злочинних формувань на міжнародному та національних рівнях мають бути військовополонені, які мають статус громадянина України, іноземці чи особи без громадянства, які на законних підставах перебували на території нашої держави до вчинення воєнної агресії росії щодо нашої держави та на визначених у законах засадах були залучені до діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань, або були взяті у полон як особи, які перебували на окупованих територіях.

Список використаних джерел

1. Головка В. В. ВАГНЕР. Приватна військова компанія Вагнер. Енциклопедія історії України: Додатковий том. Кн. 1: А–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – Кб|d: В-во «Наукова думка», 2021. 773 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=vagner_pryvatna_vijskova_kompanija_vagner.

2. Навроцький В. О. Теоретичні проблеми кримінально-правової кваліфікації: Автореф. дис. ... док. юрид. наук: 12.00.08. Харків: Нац. юрид. акад. ім. Ярослава Мудрого, 2000. 35 с.

3. Вбивали дітей і підлітків у Бахмуті. Росіяни-«вагнерівці» розповіли про свої злочини. Як реагує Україна та Пригожин. BBC NEWS Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c3grgz37jp7o>

Копотун Ігор Миколайович,

старший науковий співробітник Навчально-наукової лабораторії дослідження проблем забезпечення прав осіб, які постраждали від війни, Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти Дніпровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ ТА ЧЕХІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Кримінальне право України та Чехії мають спільні риси, зумовлені європейською правовою традицією, але також демонструють суттєві відмінності, що впливають із історичних, політичних та правових особливостей кожної держави.

Джерела кримінального права Україна: Основним джерелом є Кримінальний кодекс України (2001), який базується на

континентальній правовій системі та враховує міжнародні стандарти, зокрема Європейську конвенцію з прав людини [1, с. 38].

Джерела кримінального права Чехія: Кримінальний кодекс Чеської Республіки (2009) також належить до континентальної системи, але має сильний вплив німецького права та правових норм ЄС.

Поняття злочину в обох країнах злочин визначається як суспільно небезпечне діяння, передбачене законом. Україна класифікує злочини за ступенем тяжкості: нетяжкі, середньої тяжкості, тяжкі та особливо тяжкі.

Чехія має подібну класифікацію, але також застосовує поняття «проступок» (přečin) – менш небезпечні діяння, що не є злочинами [2, с. 18].

Щодо система покарань в Україні: передбачає широкий спектр покарань штрафи, арешт, обмеження волі, позбавлення волі, довічне ув'язнення.

В Чехії також застосовує штрафи, умовне засудження, позбавлення волі, але довічне ув'язнення призначається вкрай рідко і лише за особливо тяжкі злочини.

Принципи кримінального права, обидві країни дотримуються принципів законності, індивідуалізації покарання, презумпції невинуватості. Україна активно впроваджує принцип гуманізму та ресоціалізації засуджених.

Чехія наголошує на превенції та реабілітації, зокрема через альтернативні заходи покарання.

Кримінально-правове забезпечення воєнної безпеки в Україні має розширений перелік воєнних злочинів, зумовлений актуальними викликами (збройна агресія РФ). Чехія також передбачає відповідальність за злочини проти держави, але в умовах стабільної безпеки ці норми менш застосовувані.

Щодо інституційної структури в Україні: прокуратура відіграє ключову роль у кримінальному переслідуванні, суди у винесенні вироку. В Чехії система більш децентралізована, з активною участю судів у досудовому процесі.

Євроінтеграційний вплив полягає в тому що обидві країни гармонізують кримінальне законодавство з нормами ЄС. Чехія, як член ЄС, вже імплементувала більшість директив у сфері кримінального права.

При тому Україна перебуває в процесі адаптації, зокрема щодо захисту прав потерпілих, боротьби з корупцією та торгівлею людьми.

Спільні риси щодо двох країн це континентальна система, орієнтація на права людини, подібна структура злочинів і покарань.

Відмінності двох країн це рівень імплементації норм ЄС, підходи до воєнних злочинів, практика застосування покарань.

Перспективи двох країн це Україна має потенціал для подальшої гармонізації кримінального права з європейськими стандартами, враховуючи досвід Чехії.

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Sbíрка zákonů České republiky. 2009.
3. Красноголовец О. В. Кримінальна відповідальність за порушення виборчих прав громадян у країнах Центральної Європи. Вісник Львівського університету внутрішніх справ. 2021. № 1. С. 112–120.
4. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / за ред. О. М. Джужи. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 456 с.
5. Šámal P., Šámal R. Trestní právo hmotné. Praha: C. H. Beck, 2021. 712 s.
6. Порівняльний аналіз кримінально-правового забезпечення воєнної безпеки в Україні та Чехії / М. В. Буроменський, О. В. Костенко // Юридичний науковий електронний журнал. 2023. № 3. С. 45–52.
7. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. Ратифікована Україною 17.07.1997.

Кравчук Тарас Ігорович,

старший викладач кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДЕКЛАРУВАННЯ НЕДОСТОВІРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ: АНАЛІЗ ЗМІН ДО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Антикорупційна політика України упродовж останнього десятиліття демонструє виразну тенденцію до еволюційного розвитку та системного оновлення, що зумовлено як внутрішніми потребами побудови демократичної, соціальної та правової держави, так і зовнішніми зобов'язаннями, які впливають із курсу України на європейську інтеграцію.

Із 2014 року в Україні здійснюється системне оновлення антикорупційного законодавства, метою якого є створення дієвого механізму фінансового контролю, запобігання незаконному збагаченню та забезпечення відкритості й підзвітності діяльності осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Важливою складовою цього механізму стало впровадження обов'язкового електронного декларування майнового стану та доходів зазначених осіб, а також криміналізація діянь за умисне внесення суб'єктом декларування завідомо недостовірних відомостей до декларації.